

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הבערת הקטורת

(נ"ג א') **תנו רבנן:** "וַנְתַּן אֶת הַקְטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנַי ה'", שלא יתקן (יבעיר הקטורת) מבחוץ (בהיכל) ויכניס. להוציא מלבן של צדוקין שאומרים יתקן מבחוץ ויכניס.

מאי דרוש (הצדוקים)? "כִּי בָעֲנַן אֶרְאֶה עַל הַכְּפֹרֶת", מלמד שיתקן מבחוץ ויכניס (אל יבוא כי אם בענן של עשן הקטורת). אמרו להם חכמים: והלא כבר נאמר "וַנְתַּן אֶת הַקְטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנַי ה'" (משמע נתנת קטורת על הגחלים כשהוא בפנים).

(המשך הברייתא:) אם כן מה תלמוד לומר "כִּי בָעֲנַן אֶרְאֶה עַל הַכְּפֹרֶת"? מלמד שנותן בה (בקטורת) מַעֲלָה עֶשֶׂן (שם עשב שגורם לעשן לעלות זקוף כמקל). ומניין שנותן בה מַעֲלָה עֶשֶׂן? שנאמר "וְכֹסֶה עֲנַן הַקְטֹרֶת אֶת הַכְּפֹרֶת (אֲשֶׁר עַל הַעֲדוּת וְלֹא יָמוּת)"; הא לא נתן בה מעלה עשן, או שחיסר אחת מכל סמניה, חייב (הכהן המקטיר) מיתה (בידי שמים).

(ומקשה) ותיפוק ליה דקא מעייל ביאה ריקנית!

אמר רב ששת: הכא במאי עסקינן? כגון ששגג בביאה, והזיד בהקטרה.

רב אשי אמר: אפילו תימא הזיד בזו ובזו, כגון דעייל שתי הקטורות (בביאה אחת), אחת שלימה ואחת חסירה. אביאה לא מיחייב, דהא עייל ליה שלימה. אהקטרה מיחייב, דקא מקטר קטורת חסירה.

אמר מר: ומניין שנותן בה מַעֲלָה עֶשֶׂן? תלמוד לומר "וְכֹסֶה". קרא לקרא (הרי כבר לְמַדָּה התנא מ"כי בענן")!?

(ומסיק) אמר אביי: הכי קאמר אין לי אלא עיקר מעלה עשן (שורש, שהוא יפה מן העלים). עלה מעלה עשן מניין? תלמוד לומר, "וְכֹסֶה".

רב ששת אמר: אין לי אלא ביום הכפורים. בשאר ימות השנה מניין (שצריך שיהא מעלה עשן)? ת"ל, "וְכֹסֶה".

רב אשי אמר: חד למצוה וחד לעכב (שאם אין בקטורת מעלה עשן, פסול אף בדיעבד).

רבא אמר: חד לעונש וחד לאזהרה.¹

שיטות הראשונים

תיקון ענן הקטורת בפנים: כתב הרמב"ם "בִּימֵי בֵּית שְׁנֵי צָפָּ הַמִּינּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, וַיֵּצְאוּ הַצְּדוּקִין, מִהֵרָה יֵאָבְדוּ, שְׂאִינָן מֵאֲמִינֵין בְּתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, וְהָיוּ אוֹמְרִין שְׂקִטְרַת שְׁלִיּוֹם הַכְּפֹרִים, מִנִּיחִין אוֹתָהּ עַל הָאֵשׁ בְּהֵיכַל חוּץ לְפָרְכֶת, וְכִשְׂיַעֲלָה עֶשֶׂן מִכְּנִיס אוֹתָהּ לְפָנִים לְקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים; הַטַּעַם זֶה שְׂכָתוֹב בְּתוֹרָה: "כִּי בָעֲנַן אֶרְאֶה עַל הַכְּפֹרֶת" - אֲמָרוּ שֶׁהוּא עֲנַן הַקְטֹרֶת. מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לְמַדּוֹ חֲכָמִים שְׂאִין נוֹתֵן הַקְטֹרֶת אֶלָּא בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים לְפָנֵי הָאֲרוֹן, שֶׁנֶּאֱמָר: "וַנְתַּן אֶת הַקְטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנַי יי" (ויקרא טז, ג).²

¹ 'ואל יבא... כי בענן', אזהרה. 'וכסה ענן ולא ימות', זה עונש. ואילו 'לא ימות' ד'אל יבא', לאו אחסרון ענן כתיב, אלא אביאה ריקנית.

² מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ א, ז).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

עיקר ועלה של 'מעלה עשן': לאביי, גם עלה מעלה עשן כשר. והרמב"ם השמיטו.³

חיוב מיתה על הקטורת: כתב הרמב"ם "חסר מן הקטורת אחד מסמניה או מעלה עשן - חייב מיתה עליה, שנאמר: "ולא ימות, כי בענן...". וכן חייב מיתה על ביאתו בלא מצוה. לפיכך, אם שגג בביאה והזיד בקטורת, או שנכנס בקטורת שלמה עם החסרה - חייב מיתה."⁴

חיסור מעלה עשן בשאר ימות השנה: לרב ששת דינו כמו ביוה"כ לעניין עונש מיתה. דעת תוספות דבכל השנה הוא גם כן לעיכובא, כמו ביוה"כ. ותוספות ישנים כתבו בשם ה"ר מנחם, שבשאר ימות השנה הוא למצוה בעלמא.⁵ גם הרמב"ם הזכיר דין חיסור מעלה עשן רק ביום הכיפורים, שחייב מיתה, והשמיטו בשאר ימות השנה.⁶

יציאת כהן גדול מקודש הקדשים

"נ"ב ב' (המשך משנה): יצא ובא לו בדרך בית כניסתו. ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון. ולא היה מאריך בתפלתו, שלא להבעית את ישראל.

"נ"ג א' (שנינו) יצא ובא לו דרך כניסתו. (ומבאר) כדרך ביאתו. וכן כהנים בעבודתו, ולויים בדוכנו, וישראל במעמדן (העומדים בעזרה במקום כל ישראל על קרבן התמיד), כשהן נפטרין, לא היו מחזירין פניהן והולכין, אלא מצדדין פניהן הולכין. וכן תלמיד הנפטר מרב, לא יחזיר פניו וילך, אלא מצדד פניו והולך.

"נ"ג ב' (שנינו) ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון. מאי מצלי? יהי רצון שאם השנה תהא שחונה (חמה), תהא גשומה. לא יעדי (לא יתבטל) שולטן מדבית יהודה, ולא יהיו עמך ישראל צריכין לפרנס זה מזה, ולא תיכנס לפניך תפילת עוברי דרכים.

שיטות הראשונים

וכן כהנים וכו' לא היו מחזירין פניהם והולכים: כתב הרמב"ם "כל שהשלים עבודה ונסתלק לו, אינו יוצא ואחוריו להיכל, אלא מהלך אחורנית מעט מעט ומהלך על צדו עד שיצא מן העזרה. וכן אנשי משמר ואנשי מעמד ולויים מדוכנו - כך הן יוצאין מן המקדש, כמי שפוסע אחר תפילה לאחוריו; כל זה ליראה מן המקדש."⁷

³ וכתב ב'ליקוטי הלכות', דלעניין דינא לא נוכל לנקוט כתירוצא דאביי, להכשיר בעלה מן מעלה עשן, אחרי דלשאר תירוצי בתראי איצטריך קרא ד'וכסה' לדרשא אחרינא.

⁴ מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ ה,כה).

⁵ והבינו שרב ששת שמשווה כל ימות השנה ליום הכיפורים, הוא דעת יחיד, ושאר אמוראים חולקים.

⁶ הב"י (או"ח קלגא) כתב, גם יש לך לדעת שמנין הי"א סמנין הם הצרי והצפורן וכו' עד קינמון. ואלו הם הסמנים שנאמרו למשה מסיני, ואם חיסר אחת מהם חייב מיתה. ושאר דברים אינם באים אלא לתקן מעשה הקטורת וכו', ומשמע שאפילו אם חיסרם אינו חייב כלום וכו', ואפשר דאפילו איסורא ליכא בחיסור דברים אלו שאינם באים אלא לתיקון, אלא שמצוה מן המובחר שלא לחסרם וכו'. וכתב הלחם משנה (הל' כלי המקדש, בג, עיי"ש) שגם דעת הרמב"ם שיש חילוק בין יום כיפור לשאר ימות השנה בדין 'מעלה עשן', עיי"ש. והביאו ב'ליקוטי הלכות' (עין משפט, אות ט). מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ ה,כה; הל' כלי המקדש ב,ב-ח). תוספות (נ"ג א', ד"ה חד למצוה). תוספות ישנים (ד"ה ותיפוק).

⁷ מקורות: רמב"ם (הל' בית הבחירה ז,ד).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(י"ד, הלכות כבוד רבו, סימן רמב)

טז. לא יתן שלום לרבו ולא יחזיר לו שלום, כדרך שאר העם, אלא שוחה לפניו ואומר לו ביראה ובכבוד... וכשיפטר מלפניו לא יחזיר לו אחוריו, אלא נרתע לאחוריו, ופניו פנגד פני רבו.

פסיעות בסיום תפילת שמונה עשרה

(נ"ג ב') אמר רבי אלכסנדר אמר רבי יהושע בן לוי: המתפלל צריך שיפסיע שלוש פסיעות לאחוריו, ואחר כך יתן שלום.

תניא נמי הכי: המתפלל צריך שיפסיע שלוש פסיעות לאחוריו, ואחר כך יתן שלום. ואם לא עשה כן, ראוי לו שלא התפלל. ומשום רב שמעיה אמרו, שנותן שלום לימין ואחר כך לשמאל.

רבא חזייה לאבבי דיהיב שלמא לימינא ברישא. אמר ליה: מי סברת לימין דידך?! לשמאל דידך קא אמינא, דהוי ימינו של הקב"ה.

אמר רב חייא בריה דרב הונא: חזינא להו לאבבי ורבא דפסעי להו שלוש פסיעות בכריעה אחת.

אמר רב מרדכי: כיון שפסע שלוש פסיעות לאחוריו, התם איבעיא ליה למיקם. משל לתלמיד הנפטר מרבו, אם חוזר לאתרו דומה לכלב ששב על קיאו.^{8,9}

שיטות הראשונים

צריך שיפסיע שלוש פסיעות לאחוריו, ואח"כ יתן שלום: כתב המרדכי ומסיים על כל ישראל. והורגלו להשתחוות לפניהם, כעבד הנפטר מרבו.¹⁰ והרמב"ם לא הזכיר השתחוואה לפנים.¹¹ והשו"ע¹² פסק כמרדכי.

⁸ כתב בספר המנהיג (דיני תפילה, ד"ה ובסיום התפילה), פירוש, כי סופו מוכיח על תחילתו שלא לשם תפילה הפסיע בתחילה ג' פסיעות לפניו, אחרי שכשהתפלל חוזר לו לפניו מיד, שלא לשם תפילה. וביאר מהר"י אבוהב דבריו (הו"ד בב"י), שמאחר שזה כשיפסע אלו הפסיעות וחוזר, נראה שמה שחזר לאחוריו לא היה מצד שסיים תפילתו והוא נפטר מרבו, א"כ זאת התנועה שעשה היא תנועה משובשת, ודומה בזה לכלב ששב על קיאו. שהנה בשעה שהוא משליך הקיאו, נראה שהוא משליך אותו מצד שאין לו תועלת בו, ואח"כ כשחוזר ואוכלו נראה שאין הדבר כן, א"כ דבר מגונה הוא במה שהקיא אותו.

⁹ בדפוס וילנא שלפנינו, הסדר הוא: תחילה דברי רבי אלכסנדר, אח"כ דברי רב מרדכי, ואח"כ תניא נמי הכי. וסדר זה תמוה, שכן הברייתא היא סיוע לדברי רבי אלכסנדר, ואינה קשורה לדברי רב מרדכי. כמו"כ הגירסה "אמר ליה רב מרדכי" תמוהה, וכפי שיבואר להלן בהערה. ושיניתי הגירסה על פי המבואר בדברי הר"ף והרא"ש (ברכות ה,כג). והאור זרוע (סי' ק) הביא כסדר שהוא בדפוס דידן, אלא שגירסתו "אמר רב מרדכי". וראה עוד להלן.

¹⁰ וכתב הגר"א (קכג,א, ס"ק ג) כמו שכתוב בתמיד (ל"ג א', מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס וכו') והשתחוה ויצא.

¹¹ "וכשגומר התפלה - כורע, ופוסע שלש פסיעות לאחוריו כשהוא כורע, ונותן שלום משמאל עצמו ואחר כך מימין עצמו, ואחר כך מגביה ראשו מן הכריעה".

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות השי"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

כיון שפסע ג' פסיעות לאחוריו, התם איבעיא ליה למיקם: כן פסקו רי"ף, רמב"ם, ורא"ש, ועוד. וכתבו רי"ף ורא"ש שיעמוד עד דפתח שליח ציבור. וכד פתח שליח ציבור הדר לדוכתיה. ואיכא מאן דאמר עד דמטי שליח ציבור לקדושה. וכשהוא מתפלל יחידי, האבודרהם כתב בשם הראב"ד, שממתין כדי שיעור זה. ורבינו ירוחם כתב שישהה מעט.¹³ ובה"ג, הרוקח, רי"ד, סמ"ג, סמ"ק, וכלבנו, לא הביאו הא דמיבעי למיקם. וכן כתב הרשב"א שדבר זה לא נמצא בגמרא.¹⁴ והשו"ע¹⁵ פסק כרי"ף, רמב"ם, ורא"ש. והרמ"א הביא דברי רבינו ירוחם.

באיזו רגל עוקר תחילה: כתב הגהות מיימוניות על פי מדרש, שרגל שמאל יפסע תחילה.¹⁶ ובארחות חיים כתב שרגל ימין יפסע תחילה,¹⁷ פסיעה קטנה, ובשמאל פסיעה גדולה, ואח"כ בימין כדי שישוה רגלו הימנית לשמאלית. ובאוהל מועד כתב, ששיעור פסיעות אלו לכל הפחות יתן גודל בצד עקב. והשו"ע פסק שיעקור שמאל תחילה.¹⁸

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות תפילה, סימן קכג)

- א. כוּרַע ופּוֹסַע ג' פְּסִיעוֹת לְאַחֲרָיו, בְּכַרְיַעָה אַחַת, וְאַחַר שֶׁפָּסַע ג' פְּסִיעוֹת בְּעוֹדוֹ כּוֹרַע, קָדָם שֶׁיִּזְקַף, כְּשִׁיאִמַר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד שְׂמֵאלוֹ; וְכִשְׁיִאִמַר הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד יְמִינוֹ; וְאַחַר כֵּן יִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו, כְּעֶבֶד הַנִּפְטָר מִרְבוֹ. הֵגָה: וְנִהְיֶה לּוֹמַר אַחַר כֵּן יְהִי רְצוֹן שֶׁיִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כּו', כִּי הַתְּפִלָּה בְּמָקוֹם הָעֲבוּדָה וְלִכּוֹן מִבְּקָשִׁים עַל הַמִּקְדָּשׁ שְׂנוּכָל לַעֲשׂוֹת עֲבוּדָה מִמֶּשׁ (דְּבָרֵי עֲצָמוֹ).
- ב. בְּמָקוֹם שֶׁכָּלוּ הַג' פְּסִיעוֹת יַעֲמֵד, וְלֹא יִחְזֹר לְמָקוֹמוֹ עַד שֶׁיִּגְיַע שְׁלִיחַ צִבּוּר לְקַדְשָׁהּ, וּלְפָחוֹת עַד שֶׁיִּתְחַיל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם. הֵגָה: וְהַש"ץ יַעֲמֵד כְּדִי הַלּוֹךְ ד' אַמּוֹת, קָדָם שֶׁיִּחְזֹר לְמָקוֹמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֶם (תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א ס"י תל"ו);

¹² או"ח ככג.א. והטעם לג' פסיעות, ראה באריכות בב"י, בשם הראשונים מה שכתבו. מקורות - רמב"ם (הל' תפילה ה, ז). מרדכי (פ"ה ברכות ס" קיא).

¹³ וכתב הב"י, וכן נראה (כרבינו ירוחם), מדאמרין בסוף פרק תפילת השחר (ל' ב') שישהה בין תפילה לתפילה כדי שתתחולל דעתו עליו, ומפרש בירושלמי (פ"ד ה"ו) דהיינו כדי הילוך ד' אמות.

¹⁴ וכן ליתא ברוב כת"י. ובגירסה שלפנינו יש תמיהות: א. רב מרדכי הוא תלמידו של רב אשי, דור שביעי לאמוראים, ורבי אלכסנדר דור שלישי לאמוראים. ב. רב מרדכי היה בבלי, ולא ראה את רבי אלכסנדר שהיה ארצישראלי. ג. הברייתא המובאת לאחר מכן, היא סיוע לדברי רבי אלכסנדר, ודברי רב מרדכי מהווים הפסק. ואמנם בדברי הרשב"א מפורש שאינו בגמרא. ומשמע שם שהם תוספת מרב מרדכי גאון. וכן משמע ברי"ף (משמיה דרב מרדכי אמרו). וכן המאירי (ברכות, ל"ד ב', ד"ה במסכת יומא) כתב: ובדברי הגאונים מצינו שצריך לו לעמוד במקום שכלו פסיעותיו וכו'. וכן מפורש באהל מועד (שער התפילה, דרך א, נתיב ט). אמנם בפירוש רבינו חננאל, הגירסה מתוקנת.

¹⁵ או"ח ככג.ב. מקורות - סיעה א' - רב עמרם גאון (סדר רב עמרם, סדר תפילה). ר"ח (יומא נ"ג ב'). רי"ף (ברכות פ"ה, כד ב בדפיו). רמב"ם (הל' תפילה ט, ב), רא"ש (ברכות ה, כג). ראב"ד (הו"ד באבודרהם). אבודרהם (שמונה עשרה). מחזור ויטרי (ס"י כא). אור זרוע (ח"א תפילה ס" ק). רבינו ירוחם (תולדות אדם וחוה נתיב ג, ח"ג). סיעה ב' - בה"ג (פ"ה ברכות). רוקח (ס"י שג). רי"ד (פסקיו, ברכות, ל"ד ב', בסופו). הסמ"ג (עשין יט). סמ"ק (ס"י יא). כלבו (ס"י יא). רשב"א (תשובות, ח"א ס"י תלו, וס"י תרעה).

¹⁶ דאמרין ב'שוחר טוב' בפסוק (תהלים לה, ז), כל עצמותי תאמרנה, אמר דוד וכו' עד רגל שמאל, לשלוש פסיעות שאחר תפילה.

¹⁷ כמו שאמרו חז"ל (יומא נ"ח ב'), כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין. ואמרין נמי (מנחות ל"ד א'), כי עקר אינש כרעא דימינא עקר ברישא.

¹⁸ או"ח ככג.ג. ונימק בב"י, מאחר שנמצא מפורש במדרש לעקור של שמאל תחילה, הכי נקטינן. וההיא דכל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין, אינה עניין לזה, דהכא אינו פונה לשום צד. מקורות: הגהות מיימוניות (הל' תפילה ה, ז, אות ס). ארחות חיים (הל' תפילה, ס"י כח). אהל מועד (הו"ד בב"י).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

וכן יחיד המתפלל יעמד במקום שכלו פסיעותיו כשעור זה, קדם שיחזר למקומו (בית יוסף בשם ר' ירוחם וירושלמי). יחיד שמתפלל בצבור וסיים תפלתו קדם לשליח צבור, אסור להחזיר פניו לצבור עד שייסיים שליח צבור תפלתו (בית יוסף בשם שבולי הלקט).
ג. כשפוסע, עוקר רגל שמאל תחלה; ושעור פסיעות אלו, לכל הפחות, הוא כדי שיתן גודל בצד עקב. (ולכתחילה לא יפסיע פסיעות גסות יותר מזה) (בית יוסף בשם א"ח ודברי עצמו, לפי הטעם שכתב בית יוסף לג' פסיעות בשם ר' האי).

הזאת דם הפר ודם השעיר

(נ"ג ב') **משנה:** משניטל ארון (בחורבן בית ראשון), אבן היתה שם (בקודש הקודשים) מימות נביאים ראשונים (שמואל ודוד) ושתיה היתה נקראת, גבוה מן הארץ שלוש אצבעות, ועליה היה נותן (את המחטה ביום הכיפורים, ומקטיר את הקטורת).

(המשך **משנה:**) נטל את הדם ממי שהיה ממרס בו. נכנס למקום שנכנס (תחילה, היינו לקודש הקודשים), ועמד במקום שעמד (בשעת הקטרה, דהיינו בין הבדים). והזה ממנו אחת למעלה, ושבע למטה. ולא היה מתכוון להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף. וכך היה מונה: אחת. אחת ואחת. אחת ושתים. אחת ושלוש. אחת וארבע. אחת וחמש. אחת ושש. אחת ושבע.

(המשך **משנה:**) יצא (מקודש הקודשים), והניחו (את המזרק עם דם הפר) על כן הזהב שבהיכל. הביאו לו (להיכל) את השעיר (שעלה עליו הגורל לשם), שחטו וקבל במזרק את דמו. נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד, והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה. וכך היה מונה: אחת. אחת ואחת. אחת ושתים וכו'.

(המשך **משנה:**) יצא והניחו על כן הזהב השני שבהיכל. רבי יהודה אומר: לא היה שם אלא כן אחד בלבד.

(המשך **משנה:**) נטל דם הפר והניח דם השעיר. והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ, אחת למעלה ושבע למטה. ולא היה מתכוון וכו' וכך היה מונה וכו'.

(המשך **משנה:**) נטל דם השעיר והניח דם הפר, והזה ממנו על הפרוכת שכנגד הארון מבחוץ, אחת למעלה ושבע למטה וכו'.

(המשך **משנה:**) עירה דם הפר לתוך דם השעיר, ונתן את המלא בריקן.

שיטות הראשונים

כתב **הרמב"ם** "ואחר כך נוטל דם הפר מזה שהוא מנדנדו, ונכנס בו לקדש הקדשים, ומזה ממנו שם שמונה הזיות בין בדי הארון, ויוצא ומניחו בהיכל על כן זהב שהיה שם. ואחר כך יוצא מן ההיכל, ושוחט את השעיר ומקבל דמו, ונכנס בו לקדש הקדשים, ומזה ממנו שם שמונה הזיות בין בדי הארון, ויוצא ומניחו על כן שני שבהיכל.

ואחר כך נוטל דם הפר מעל הפן, ומזה ממנו על הפרכת כנגד הארון שמונה הזיות, ומניח דם הפר ונוטל דם השעיר, ומזה ממנו על הפרכת כנגד הארון שמונה הזיות.

ואחר כך מערה דם הפר לתוך דם השעיר, ומחזיר הכל למזרק שהיה בו דם הפר, כדי שיתערבו יפה יפה, ועומד לפניו ממזבח הזהב, בין המזבח והמנורה, ומתחיל להזות מדם התערבת על קרנות מזבח הזהב, והוא מסבב והולך ומזה על הקרנות מבחוץ.